

Ústavní právo - osnova seminářů letní semestr 2008

Vojtěch Šimíček

1. Téma: Úvod do ústavního práva

Klíčové teze:

- formální a materiální argumenty pro výsadní postavení ústavního práva („celý vnitrostátní právní řád není ničím jiným než konkretizací ústavních norem“)
- mechanismy zaručující ústavní konformitu ve vnitrostátním právním řádu: normotvorba, čl. 95, Ústavní soud
- materiální ohnisko ústavy
- přímá aplikace ústavních norem
- teorie společenské smlouvy jako vysvětlení ústavní reality
- ústavně konformní výklad právních předpisů

Judikatura k nastudování:

- náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 19/93
- náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/97
- náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/2000 (sv. 21)

Nezbytné předpisy:

- Ústava ČR
- Listina základních práv a svobod

2. Téma: Listina základních práv a svobod

Klíčové teze:

- okolnosti přijetí Listiny, její recepce do právního řádu ČR
- nezadatelnost, nezczitelnost, nepromlčitelnost, nezrušitelnost základních práv a svobod
- problém přirozenoprávní koncepce (viz zejména čl. 23 Listiny)
- výkladové principy:
 - vyváženost jednotlivých ZPS (příklad: ochrana osobnosti vs názorová svoboda)

- zásahem do ZP nelze narušit jejich podstatu (příklad: první plenární nález ve věci regulace nájmu)
- stanovení povinnosti výhradně zákonem (role podzákoných předpisů)
- proporcionalita: (1.) zásada vhodnosti (zvoleného normativního prostředku z hlediska sledovaného cíle), (2.) zásada potřebnosti (tj. analýza plurality možných normativních prostředků ve vztahu ke sledovanému účelu) a (3.) zásada poměrování v kolizi stojících základních práv.
- rovnost

Judikatura k nastudování:

- nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/1994 (sv. 4, anonymní svědek)
- nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 41/02 (sv. 32, utajované skutečnosti)
- nález sp. zn. I. ÚS 367/03 (sv. 36, Rejžek vs Vondráčková)
- nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 3/02 (sv. 27, spodní hranice pokuty)

Nezbytné předpisy:

- Listina základních práv a svobod

3. Téma: Právo politických stran

Klíčové teze:

- Hesseho statusová teorie: politické strany se nacházejí v určitých typech vztahů: ke státu, k ostatním politickým stranám a ke společnosti. Pro vztah politických stran ke státu by měl být určující status svobody, pro vztah k ostatním stranám status rovnosti a pro vztah ke společnosti status veřejnosti (transparentnosti).
- definice politických stran: soukromoprávní korporace, veřejný zájem, privilegovanost
- založení
- zánik (pozastavení činnosti, rozpuštění, likvidace, výmaz)
- financování: státní (přímé a nepřímé), soukromé

Judikatura k nastudování:

- nález sp. zn. Pl. ÚS 26/94 (sv. 4)
- nález sp. zn. Pl. ÚS 53/2000 (sv. 21)
- nález sp. zn. Pl. ÚS 10/03 (sv. 36)

Nezbytné předpisy:

- zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích

4. Téma: Volební právo

Klíčové teze:

- zásady volebního práva (všeobecnost, rovnost, přímost, tajnost hlasování)
- podmínky volebního práva, překážky výkonu volebního práva
- navrhování kandidátních listin
- volební území
- volební kampaň
- způsob hlasování
- vyhodnocení volebních výsledků
- soudní přezkum voleb

Judikatura k nastudování:

- nález sp. zn. Pl. ÚS 25/96 (sv. 7, uzavírací klausule)
- nález sp. zn. Pl. ÚS 30/98 (sv. 16, DEU)
- nález sp. zn. Pl. ÚS 42/2000 (sv. 21, volební reforma)
- nález sp. zn. Pl. ÚS 73/04 (sv. 36, Nádvorník)

Nezbytné předpisy:

- zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR
- zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí
- zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů
- zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu